

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum conscientia in indifferntibus plus liget, quam præceptum prælati,
vel minus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD VI. Dicendum, quod licet in ratione naturali sit, unde possit procedi ad contrarium eius quod erronea conscientia dicitur, siue sit error circa indifferentiam, siue circa per se mala, tamen actu ratio naturalis non dicitur contrarium: si enim diceret contrarium, non erraret conscientia.

AD SEPTIMUM dicendum, quod quamvis opus indifferens quantum in se est, ad utrumlibet se habeat: tamen cum quis existimat hoc opus cadere sub peccato, efficitur non indifferens propter suam estimationem.

AD VIII. Dicendum, quod ille qui habet conscientiam facienda fornicationem, non est simpliciter perplexus, quia potest aliquid facere, quo factum non incidit in peccatum, scilicet conscientiam erroneam deponere: sed perplexus secundum quid, scilicet conscientia erronea manente, & hoc non est inconueniens, ut aliquo supposito homo peccatum uitare non possit: si uero supposita intentione inanis gloriae, ille qui tenetur elemosinam dare, peccatum uitare non potest. si enim dat ex tali intentione, peccat: si uero non dat, transgressor est.

AD IX. Dicendum, quod quando conscientia erronea dicitur aliquid faciendum, dicitur illud sub aliqua ratione boni, uel quasi opus iustitiae, uel temperantiae, & sic de aliis. & ideo transgressor incurrit in uitium contrarium illi uirtuti, sub cuius specie conscientia illud dicitur, uel si dicitur illud sub specie diuini precepti, uel alicuius prelati tantum, incurrit peccatum inobedientiae conscientiam transgrediens.

ARTICVLVS V.

Utrum conscientia in indifferentibus plus liget, quam preceptum prelati, uel minus.

QVINTO quaeritur, utrum conscientia in indifferentibus plus liget, quam preceptum prelati uel minus. & uidetur quod minus. Subditus enim religiosus uouit obedientiam prelato: sed tenetur uotum reddere. Psalms. quinto. Vouete & reddite. ergo uidetur quod tenetur prelato obedire contra conscientiam, & ita magis prelato, quam conscientiae.

¶ 1. Præter. Prelato semper est obediendum in his, quae non sunt contra Deum: sed in indifferentibus non sunt contra Deum. ergo in eis tenetur obedire prelato, & sic idem quod prius.

¶ 2. Præter. Potestati superiori magis est obediendum, quam inferiori, ut habetur in glossa Rom. sed anima prelati est superior, quam anima subditi. ergo magis ligatur subditus ex prelati imperio, quam ex conscientia propria.

¶ 3. Præter. Subditus non debet iudicare de precepto prelati: sed magis prelatus de actibus subditi, iudicaret autem subditus de precepto prelati, si propter suam conscientiam ab eius precepto recederet. ergo quantumcumque conscientia dicitur in indifferentibus, magis est standum precepto prelati.

SED CONTRA, uinculum spirituale fortius est quam corporale, & intrinsecum quam extrinsecum: sed conscientia est uinculum spirituale intrinsecum, prelatus autem uinculum corporale, & extrinsecum. ut uidetur, quia per temporalem dispensationem omnis prelatio agit. unde, cum ad eternitatem uentum fuerit, euacuabitur, ut habetur in gl. i. Corin. 13. ergo uidetur quod magis est obediendum conscientiae, quam prelato.

RESPON. Dicendum, quod huius questionis ratio satis ex his, quae dicta sunt, potest apparere. dictum est enim supra, quod conscientia non ligat, nisi vi precepti

A diuini, uel secundum legem scriptam, uel secundum legem naturae inditam. Comparare igitur ligamen conscientiae ad ligamen quod est ex precepto prelati, non est aliud quam comparare ligamen precepti diuini ad ligamen precepti prelati. Unde, cum preceptum diuinum obliget contra preceptum prelati, & magis obliget quam preceptum prelati, conscientiae ligamen erit maius quam ligamen precepti prelati, & conscientia ligabit, precepto prelati in contrarium existente, si hoc diuersimode se habet in conscientia recta & erronea. Conscientia enim recta simpliciter, & perfecte contra preceptum prelati obligat.

B simpliciter quidem, quia eius obligatio non potest, cum sine peccato deponi non possit talis conscientia: perfecte autem, quia conscientia recta non solum hoc modo ligat, ut ille, qui eam sequitur, peccatum non incurrat: sed ut ille, qui eam sequitur, sit immunis a peccato, quantumcumque prelati preceptum sit in contrarium: sed conscientia erronea ligat contra preceptum prelati in indifferentibus secundum quid, & imperfecte. Secundum quid, quia non obligat in oem euentum: sed sub conditione suae durationis: potest enim aliquis & debet talem conscientiam deponere. Imperfecte autem, quia ligat quantum ad hoc, quod ille, qui eam sequitur, peccatum non incurrit: non autem quantum ad hoc quod ille, qui eam sequitur, peccatum uitet, cum preceptum prelati est in contrarium, si tamen ad illud indifferens preceptum prelati obliget. in tali enim casu peccat siue non faciat, quia contra conscientiam agit, siue faciat, quia prelato inobediens est. Magis autem peccat, si non faciat conscientia durante, quod conscientia dicitur, cum plus liget quam preceptum prelati.

C AD PRIMVM ergo dicendum, quod ille qui uouit obedientiam, tenetur obedire in his, ad quae bonum obedientiae se extendit, nec ab ista obligatione absoluitur per errorem conscientiae: nec si eum a conscientiae absoluitur ligamine per istam obligationem, & ita manet in eo duplex contraria obligatio. Quarum una scilicet quae est ex conscientia est maior, quia intensior, minor, quia solubilior: alia uero e contrario. Obligatio enim illa, quae est ad prelatum, solum non potest, sicut conscientia erronea deponi potest.

D AD II. Dicendum, quod quamuis opus illud per se sit indifferens: tamen ex dictamine conscientiae fit non indifferens.

AD III. Dicendum, quod quamuis prelatus sit superior subdito; tamen Deus, sub cuius precepti specie ligat conscientia, est maior quam prelatus.

AD IIII. dicendum, quod subditus non habet iudicare de precepto prelati: sed de impletione precepti quae ad ipsum spectat. Vnusquisque enim tenetur actus suos examinare ad conscientiam, quam a Deo habet, siue sit naturalis, siue acquisita siue intuita; omnis enim homo debet secundum rationem agere.

QVAESTIO XVIII.

De cognitione primi hominis in statu innocentiae.

In octo articulos diuisa.

¶ Primo, Utrum homo in statu innocentiae cognouerit Deum per essentiam.

¶ Secundo, utrum homo in statu innocentiae per creaturas uiderit Deum.

¶ Tercio,